

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Інститут соціальної та політичної психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Інституту соціальної та
політичної психології НАПН України

Протокол № 08/25

від 28 серпня 2025 року

Директор

Микола СЛЮСАРЕВСЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ТА ПРОВЕДЕННЯ КОРОТКОСТРОКОВИХ
ТЕМАТИЧНИХ ТА АВТОРСЬКИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ В ІНСТИТУТІ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ПОЛІТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ НАПН УКРАЇНИ**

Київ 2025

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про короткострокові тематичні та авторські курси підвищення кваліфікації (далі – Положення) у Інституті соціальної та політичної психології (далі – Інститут) регламентує систему організаційних заходів, спрямованих на розроблення, забезпечення й реалізацію змісту тематичних, авторських курсів підвищення кваліфікації відповідно до сучасного законодавства в сфері післядипломної освіти та освіти дорослих, суспільних запитів і потреб споживачів послуг з підвищення кваліфікації.

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту» (від 05.09.2017 № 2145-VIII), «Про вищу освіту» (від 01.07.2014 № 1556-VII); постанов Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників»; від 06.02.2019 р. № 106 «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад»; Положення про дистанційне навчання (наказ Міністерства освіти і науки України 25.04.2013 № 466); Статуту Інституту та інших нормативних актів, що регулюють організацію освітнього процесу у системі післядипломної освіти, освіти дорослих.

1.3. Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу, які провадять тематичні та авторські курси підвищення кваліфікації в Інституті.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕМАТИЧНИХ ТА АВТОРСЬКИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

2.1. У Положенні вживаються поняття у такому тлумаченні:

Курси підвищення кваліфікації – складова освіти дорослих, організована за інституційними та іншими формами навчання у системі формальної й неформальної післядипломної освіти з метою формування нових і розвитку / вдосконалення раніше набутих компетентностей у межах професійної діяльності або галузі знань, що відповідають суспільним запитам і професійно-особистісним потребам фахівців в умовах невизначеності та змін.

Авторські курси підвищення кваліфікації – курси підвищення кваліфікації, зміст яких спрямований на опанування слухачами інноваційної авторської наукової теорії, методики, освітньої технології, перспективного педагогічного досвіду та розроблений відповідним автором – науковцем, провідним фахівцем, визнаним діячем у певній професійній галузі.

Можуть проводитись на базі окремих закладів, установ чи організацій, що досягли значних результатів за певним напрямом і мають відповідні свідоцтва про авторське право, патенти на винаходи (автора/авторського колективу) та здатні передати цей досвід іншим фахівцям.

Тематичні курси підвищення кваліфікації – курси підвищення кваліфікації, зміст яких передбачає поглиблене вивчення актуальної для професійної діяльності теми / проблеми й забезпечує опанування нових та/або

вдосконалення раніше набутих компетентностей, що дають змогу ефективно вирішувати сукупність задач у професійній діяльності за напрямом теми / проблеми курсів.

Короткострокові тематичні курси підвищення кваліфікації – курси підвищення кваліфікації за одним (30 год. – 1 кредит ЄКТС) чи двома (60 год. – 2 кредити ЄКТС) модулями.

Якість підвищення кваліфікації за тематичними та авторськими курсами – відповідність результатів навчання вимогам, визначеним в освітніх (освітньо-професійних, професійних) програмах з певної теми та авторської розробки відповідно до сучасного законодавства, та вимогам відповідного договору про надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації.

Модель підвищення кваліфікації – сукупність взаємопов'язаних між собою структурних елементів організації освітнього процесу з урахуванням форми та термінів навчання, категорії слухачів і обсягу програми підвищення кваліфікації.

Учасники освітнього процесу – споживачі освітніх послуг (слухачі), які навчаються за програмами підвищення кваліфікації різних видів і типів.

Учасниками освітнього процесу є:

- слухачі підвищення кваліфікації та перепідготовки;
- здобувачі вищої освіти освітнього ступеня бакалавра, магістра, доктора філософії (у межах реалізації вибіркової складової їх навчання та/або виконання науково-дослідної роботи) тощо.

Авторське право, інтелектуальна власність науково-педагогічного працівника / колективу науково-педагогічних працівників – документ, який засвідчує авторське право науково-педагогічного працівника або колективу науково-педагогічних працівників на твір і виданий відповідно до Порядку державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2001 №1756 «Про державну реєстрацію авторського права та договорів, які стосуються права автора на твір».

2.2. Метою підвищення кваліфікації фахівців є опанування нових і вдосконалення / розвиток раніше набутих компетентностей за актуальною для професійної діяльності темою / проблемою та/або авторською науковою теорією, методикою, освітньою технологією, перспективним педагогічним досвідом, що передбачені відповідною освітньою (освітньо-професійною, професійною) програмою підвищення кваліфікації.

2.3. Формами навчання за тематичними та/або авторськими курсами є:

Очна (денна) форма передбачає навчання слухачів з відривом від виробництва або у вільний від основної роботи час.

Заочна форма передбачає навчання слухачів, що поєднує в собі риси самонавчання і очного навчання, без відриву від виробництва.

Дистанційна форма навчання передбачає опосередковану взаємодію віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та

інформаційно-комунікаційних технологіях. Особливості організації підвищення кваліфікації слухачів за дистанційною формою навчання визначаються окремим положенням.

Очно-дистанційна (змішана) форма навчання поєднує очну форму з можливостями дистанційного навчання.

Мережева форма забезпечує опанування програми підвищення кваліфікації спільно з іншими суб'єктами освітньої діяльності на партнерських та договірних засадах.

Дуальна форма передбачає навчання слухачів, складником якого є навчання на робочому місці на підприємствах, в установах та організаціях для опанування новітніми виробничими технологіями, ознайомлення із сучасним устаткуванням, обладнанням, технікою, станом і тенденціями розвитку галузі економіки, підприємства, організації та установи, вимогами до рівня кваліфікації працівників за відповідними професіями. Частка програми підвищення кваліфікації, яка здійснюється на підприємствах, в установах та організаціях, становить від 25 відсотків до 60 відсотків її загального обсягу. Передбачає укладення відповідного договору.

Індивідуальна форма передбачає максимальне врахування освітніх запитів слухача, розробку окремих навчальних планів, програм і графіка навчання.

ІІІ. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТЕМАТИЧНИХ ТА АВТОРСЬКИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

3.1. Освітні (освітньо-професійні, професійні) програми тематичних та авторських курсів підвищення кваліфікації розробляються з урахуванням вимог постанов Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1133), від 06.02.2019 № 106 «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» {Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 532 від 25.06.2020; № 446 від 28.04.2021; № 846 від 29.07.2022; № 1494 від 30.12.2022}; Статуту Інституту, інших нормативних актів, що регулюють організацію освітнього процесу у системі післядипломної освіти, освіти дорослих, цього Положення, запитів і потреб замовників освітніх послуг у сфері підвищення кваліфікації, індивідуальних потреб та інтересів учасників освітнього процесу (слухачів).

Освітні (освітньо-професійні, професійні) програми тематичних та авторських курсів підвищення кваліфікації затверджуються Вченою радою Інституту.

Програми підвищення кваліфікації, цільовими категоріями яких є державні службовці та посадові особи місцевого самоврядування, підлягають акредитації

або погодженню відповідно до Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 лютого 2019 року № 106.

3.2. Термін дії затверджених програм підвищення кваліфікації становить три роки від дати ухвалення рішення Вченою радою Інституту.

3.3. Зміни до затверджених програм підвищення кваліфікації вносяться в установленому порядку.

3.4. Інформація про зміст, структуру та обсяги програм підвищення кваліфікації для забезпечення їх відкритості й доступності оприлюднюється на сайті Інституту, а для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування – на вебпорталі управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями».

3.5. Зміст підвищення кваліфікації за тематичними та авторськими курсами має:

- відповідати запитам і потребам замовників освітніх послуг з підвищення кваліфікації;

- цілісно, різнобічно розкривати зазначену тему / проблему курсів або авторської наукової / науково-методичної розробки (теорії, методики, технології, перспективного педагогічного досвіду);

- базуватися на компетентністному, особистісно-орієнтованому, діяльнісному й синергетичному підходах, принципах людиноцентризму, клієнтоорієнтованості, навчання впродовж життя, андрагогіки, акмеології, випереджувального характеру, інноваційності, поєднання теоретичних і практичних компонентів, модульності структурної побудови змісту;

- передбачати сучасні методи й технології навчання, у т.ч. й цифрові технології, технології дистанційного навчання.

3.6. Освітні (освітньо-професійні, професійні) програми курсів підвищення кваліфікації мають модульну структуру, передбачають нормативну й варіативну складові.

Обсяг варіативної складової має становити не менше 30 % (для фахівців освітніх закладів / установ / організацій) та 20 % (для державних службовців) загального обсягу програми та урахувати потреби замовників освітніх послуг з підвищення кваліфікації, особливості професійної діяльності учасників освітнього процесу.

Варіативна складова має реалізуватися як окремі модулі та/або частина кожного модуля програми й передбачати вільний вибір з урахуванням індивідуальних потреб учасників освітнього процесу (слухачів).

3.7. У разі, якщо за тематичними та авторськими курсами передбачається навчання різних цільових груп (категорій слухачів) за кількома формами навчання, у програмах зазначається структура за кожною формою навчання, моделлю підвищення кваліфікації та цільовою групою (категорією слухачів).

3.8. Освітні (освітньо-професійні, професійні) програми тематичних курсів підвищення кваліфікації можуть бути розроблені на основі типових програм підвищення кваліфікації, затверджених органами державної влади та місцевого самоврядування та іншими стейкхолдерами.

3.9. У програмі подається тематичний зміст за кожним модулем.

3.10. Обсяг програм підвищення кваліфікації за тематичними та авторськими курсами визначається в годинах та/або кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) і має відповідати вимогам постанов Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2019 № 1133, від 06.02.2019 № 106 «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад» {Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 532 від 25.06.2020; № 446 від 28.04.2021; № 846 від 29.07.2022; № 1494 від 30.12.2022} з урахуванням накопичувальної системи.

IV. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕМАТИЧНИХ ТА АВТОРСЬКИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

4.1. Організація освітнього процесу здійснюється на основі навчальних, робочих навчальних / навчально-тематичних планів, які розробляються за встановленими формами відповідно до освітньої (освітньо-професійної, професійної) програми підвищення кваліфікації за тематичними або авторськими курсами.

4.2. Планування тематичних та авторських курсів підвищення кваліфікації здійснюється з урахуванням забезпечення їх змісту таким чином:

	<i>Лекція (год.)</i>	<i>Практичне (семінарське) заняття, тематична дискусія (год.)</i>	<i>Самостійна робота (год.)</i>
<i>I тема</i>	2	4	4
<i>II тема</i>	2	4	4
<i>III тема (варіативна)</i>	2	4 (спецкурс)	2
<i>Контроль</i>			2
Всього	6	12	12

4.3. Планування змісту за програмами тематичних та авторських курсів підвищення кваліфікації здійснюється з урахуванням аудиторної та позааудиторної роботи слухачів.

Під час планування аудиторної роботи необхідно враховувати, що:

- на проведення лекцій / інтерактивних лекцій має передбачатися не більше 10 % від загального обсягу змісту програми;
- зміст аудиторної роботи в освітньому процесі реалізується за парами академічних годин, які без перерви становлять 1 годину 20 хвилин;
- тривалість аудиторної роботи на день не може перевищувати 8 академічних годин, а самостійної роботи – 2 академічних годин.

4.4. Контрольні заходи є обов'язковою складовою організації освітнього процесу й відображаються у навчальних / робочих навчальних планах підвищення кваліфікації.

Видами контрольних заходів є:

– **поточний контроль** – планується за потреби, зокрема й для самоконтролю учасників навчання. Як правило, поточний контроль планується та проводиться в умовах підвищення кваліфікації за накопичувальною системою організації освітнього процесу (наприклад, дистанційне тестування).

– **підсумковий контроль** – планується й проводиться з метою визначення успішності підвищення кваліфікації слухачів відповідно до нормативних документів Інституту та/або НАДС (Національне агентство України з питань державної служби).

Підсумковий контроль за дистанційною та змішаною формами навчання передбачає проведення контрольних заходів очно або дистанційно у режимі реального часу, синхронно (онлайн).

4.5. Тематичні курси підвищення кваліфікації можуть плануватися з урахуванням співпраці відділу / Інституту з вітчизняними та міжнародними науковими й освітніми установами, організаціями щодо розв'язання наукових і освітніх проблем, впровадження їх результатів. До складу розробників таких курсів входять фахівці партнерських установ, організацій.

Співвідношення змістових елементів тематичних курсів, що плануються у співпраці з партнерськими установами, організаціями, узгоджується усіма сторонами-розробниками.

4.6. Авторські курси підвищення кваліфікації плануються науковими працівниками – авторами розробок (наукової теорії, методики, освітньої технології, перспективного педагогічного досвіду).

4.8. Тематичні курси підвищення кваліфікації розробляються відповідно до запитів, потреб та/або на замовлення споживачів освітніх послуг.

4.9. Тематичні та авторські курси підвищення кваліфікації можуть бути реалізовані:

- на базі замовника освітніх послуг;
- за накопичувальною системою організації освітнього процесу.

V. ФОРМИ ТА ВИДИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ ТА АВТОРСЬКИМИ КУРСАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

5.1. Навчальні заняття за тематичними та авторськими курсами проводяться, як правило, в груповій формі.

5.2. Видами навчальних занять за тематичними та авторськими курсами є:

- лекції (дистанційні лекції, гостьові лекції);
- практичні заняття (майстер-класи);
- семінарські заняття / вебінари / семінари-практикуми (навчальні візити);
- тематичні (панельні) дискусії;
- науково-практичні конференції;
- тренінги (навчальні тренінги);
- консультації;
- самостійна робота.

5.3. Практичні заняття за тематичними та авторськими курсами можуть реалізуватися як майстер-класи.

Майстер-клас – підвид практичного навчального заняття, яке проводиться науковим працівником відповідно до програми підвищення кваліфікації або організується ним із залученням фахівця / слухача з метою практичної демонстрації авторської освітньої методики / технології або інноваційного / перспективного педагогічного досвіду та рефлексії учасників освітнього процесу.

5.4. Видами дистанційних занять, як правило, є: лекції (відеолекції, мультимедійні лекції), семінари (вебінари), семінари-практикуми; практичні заняття, науково-практичні конференції, тематичні дискусії (у тому числі інтернет-форуми) тощо.

Семінари-практикуми в умовах дистанційного / змішаного навчання можуть реалізовуватись як віртуальні освітні екскурсії до інноваційних практик закладів / установ / організацій освіти, педагогічні батли, діджитал-діалоги, квести, фести, тощо.

5.5. Дистанційні заняття (аудиторні) проводяться в режимі реального часу, синхронно (онлайн) та/або асинхронно (офлайн) у груповій та/або індивідуальній формі на цифрових комунікаційних ресурсах та/або платформах, схвалених для використання в Інституті.

VI. РЕЗУЛЬТАТИ / ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ ТА АВТОРСЬКИМИ КУРСАМИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

6.1. Виконання програми тематичних та авторських курсів в повному обсязі, але не менше 75 %, і за умови успішного проходження підсумкового контролю є підставою для видачі слухачу документа про підвищення

кваліфікації (свідоцтво, сертифікат) встановленого зразка за 1 модулем (30 год. ЄКТС) або 2 модулями (60 год. ЄКТС).

6.2. Результати підвищення кваліфікації наукових працівників Інституту за тематичними та авторськими курсами, розробленими в Інституті, є формою реалізації корпоративного навчання і не потребують визнання за окремою процедурою.

VII. ФІНАНСУВАННЯ ТЕМАТИЧНИХ ТА АВТОРСЬКИХ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

7.1. Основними джерелами фінансування тематичних та авторських курсів підвищення кваліфікації є кошти державного бюджету, освітньої субвенції, фізичних і юридичних осіб, а також кошти інших джерел, не заборонених законодавством України.

7.2. Тематичні та авторські курси підвищення кваліфікації можуть реалізовуватися у межах проектів і грантів міжнародних фондів і організацій, якщо вони передбачені їх програмами й відповідним фінансуванням.

VIII. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Це Положення затверджується Вченою радою Інституту та набирає чинності з моменту введення в дію наказом директора.

8.2. Зміни до Положення здійснюються за результатами його впровадження в освітній процес в Інституті, а також у разі прийняття й доповнення законодавчих і нормативних актів у сфері освіти та професійного розвитку дорослих.

8.3. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням Вченої ради Інституту в установленому порядку.